

**НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО
З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ**

РОЗ'ЯСНЕННЯ

**щодо застосування окремих положень Закону України
«Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю
(подання декларацій та повідомлень про суттєві зміни в майновому стані)**

03.02. 2021

№ 1

Відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про запобігання корупції» Національне агентство з питань запобігання корупції надає роз'яснення, методичну та консультаційну допомогу, зокрема, щодо застосування положень Закону та прийнятих на його виконання нормативно-правових актів.

Ці Роз'яснення надані для забезпечення однакового застосування положень Закону стосовно заходів фінансового контролю, мають рекомендаційний характер і не містять нових правових норм.

У Роз'ясненнях враховані зміни, внесені Законами України від 15.12.2020 № 1079-IX «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання корупції» щодо відновлення інституційного механізму запобігання корупції», від 04.12.2020 № 1074-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення відповідальності за декларування недостовірної інформації та неподання суб'єктом декларування декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», а також результати правозастосовної практики Національного агентства.

У цих Роз'ясненнях вживаються такі скорочення:

Закон – Закон України «Про запобігання корупції»;

декларація – декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, види яких передбачені Законом;

діяльність – діяльність, пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або інша діяльність, зазначена у п.п. «а» та «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону;

Національне агентство – Національне агентство з питань запобігання корупції;

ПМ – прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб на 01 січня звітного року;

ЦК України – Цивільний кодекс України;

ГК України – Господарський кодекс України;

КЗпП України – Кодекс законів про працю України;

ПК України – Податковий кодекс України;

КК України – Кримінальний кодекс України;

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення;

ЗК України – Земельний кодекс України;

СК України – Сімейний кодекс України.

* Не менше половини днів звітного періоду – запитання 54 цих Роз'яснень.

ЗМІСТ

I. Щодо типів декларацій.....	6
II. Щодо суб'єктів декларування.....	15
III. Щодо членів сім'ї суб'єкта декларування.....	36
IV. Загальні положення щодо відображення відомостей про об'єкти декларування.....	41
V. Особливості відображення відомостей про об'єкти нерухомості.....	52
VI. Особливості відображення відомостей про об'єкти незавершеного будівництва.....	58
VII. Особливості відображення відомостей про цінне рухоме майно (крім транспортних засобів).....	65
VIII. Особливості відображення відомостей про транспортні засоби.....	68
IX. Особливості відображення відомостей про цінні папери.....	72
X. Особливості відображення відомостей про корпоративні права.....	75
XI. Особливості відображення відомостей про юридичних осіб, трасти або інші подібні правові утворення, кінцевим бенефіціарним власником (контролером) яких є суб'єкт декларування або члени його сім'ї.....	79
XII. Особливості відображення відомостей про нематеріальні активи.....	82
XIII. Особливості відображення відомостей про доходи, у тому числі подарунки.....	84
XIV. Особливості відображення відомостей про грошові активи.....	95
XV. Особливості відображення відомостей про банківські та інші фінансові установи, у яких у суб'єкта декларування або членів його сім'ї відкриті рахунки.....	100
XVI. Особливості відображення відомостей про фінансові зобов'язання.....	104
XVII. Особливості відображення відомостей про видатки та правочини суб'єкта декларування.....	107
XVIII. Особливості відображення відомостей про роботу за сумісництвом.....	111
XIX. Особливості відображення відомостей про членство в організаціях та їхніх органах.....	113
XX. Повідомлення про суттєві зміни в майновому стані.....	115
XXI. Повідомлення про відкриття валютного рахунка.....	121
XXII. Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю.....	122

I. ЩОДО ТИПІВ ДЕКЛАРАЦІЙ

1. Які типи декларацій існують, коли їх слід подавати і який звітний період вони охоплюють?

Законом передбачено чотири типи декларацій суб'єкта декларування:

1) щорічна декларація (декларація «щорічна») – декларація, яка подається відповідно до ч. 1 ст. 45 Закону у період з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація.

Відлік строку для подачі декларації «щорічна» починається з 00 годин 00 хвилин 01 січня року, наступного за звітним періодом;

2) декларація особи, яка припиняє діяльність (декларація «перед звільненням») – декларація, яка подається відповідно до абз. 1 ч. 2 ст. 45 Закону не пізніше 20 робочих днів з дня припинення діяльності.

Декларація «перед звільненням» охоплює період, який не був охоплений деклараціями, раніше поданими таким суб'єктом декларування.

Під раніше поданими деклараціями розуміються декларації, що були подані відповідно до ст. 45 Закону.

Днем припинення діяльності є останній день виконання суб'єктом декларування публічних функцій.

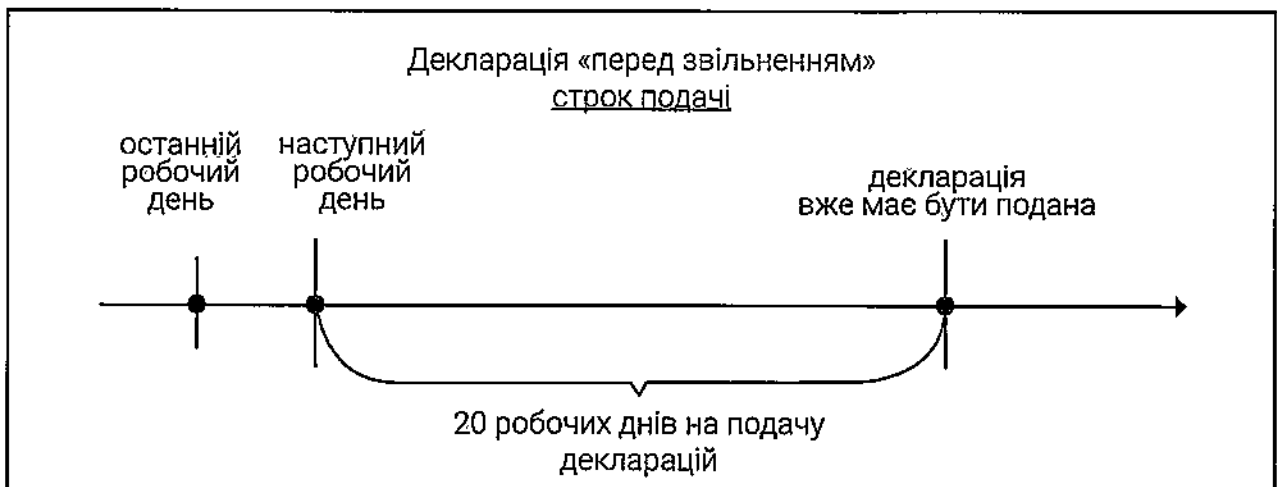
Тобто відлік строку подачі декларації «перед звільненням» починається з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за днем припинення діяльності (див. Додаток 1);

3) декларація особи, яка припинила діяльність (декларація «після звільнення») – декларація, яка подається відповідно до абз. 2 ч. 2 ст. 45 Закону з 00 годин 00 хвилин 01 січня до 00 годин 00 хвилин 01 квітня року, наступного за звітним роком, у якому було припинено діяльність. Така декларація охоплює звітний рік (період з 01 січня до 31 грудня включно), що передує року, в якому подається декларація.

Відлік строку подачі декларації «після звільнення» починається з 00 годин 00 хвилин 01 січня року, наступного за звітним роком, у якому було припинено діяльність;

4) декларація особи, яка претендує на зайняття посади (декларація «кандидата на посаду») – декларація,

Додаток 1 (до запитання 1)

I. Щодо типів декларацій

яка подається відповідно до абз. 1 ч. 3 ст. 45 Закону та охоплює звітний період з 01 січня до 31 грудня включно, що передує року, в якому особа подала заяву на зайняття посади, якщо інше не передбачено законодавством.

Така декларація подається до призначення або обрання особи на посаду.

▲ Щодо останнього типу декларації звертаємо увагу на окремі особливості.

Якщо особа стає переможцем конкурсу на декілька посад в одному органі та раніше не подавала декларацію за минулий рік, вона подає одну декларацію «кандидата на посаду», вказуючи посаду, на яку має намір бути призначеною.

Особи, зазначені у п.п. «в» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону, у разі входження до складу конкурсної або дисциплінарної комісії, утвореної відповідно до Законів України «Про державну службу», «Про службу в органах місцевого самоврядування», інших законів України, Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», подають декларацію «кандидата на посаду» за минулий рік протягом 10 календарних днів після входження (включення, залучення, обрання,

призначення) до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності (абз. 2 ч. 3 ст. 45 Закону).

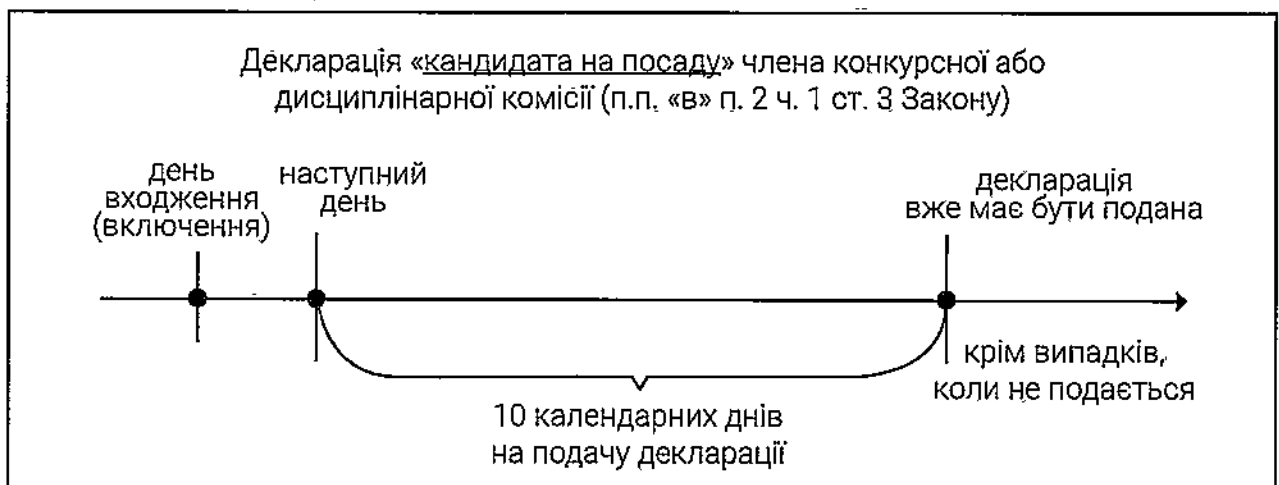
Днем входження (включення, залучення, обрання, призначення) особи до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності є день видання (прийняття) документа, на підставі якого особа увійшла (включена, залучена, обрана, призначена) до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності.

Тобто відлік строку подачі декларації такими особами починається з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за днем входження (включення, залучення, обрання, призначення) особи до складу відповідної комісії, Громадської ради доброчесності (див. Додаток 2).

▲ Якщо особа, у якої виник обов'язок подати декларацію «кандидата на посаду», незалежно від обставин вже подала декларацію за минулий рік будь-якого типу, декларація «кандидата на посаду» за цей період не подається.

Водночас, якщо подана декларація «кандидата на посаду» охоплювала попередній звітний рік, а в особи виник обов'язок подати декларацію «щорічна» за той самий звітний період, то особа зобов'язана подати декларацію «щорічна».

Додаток 2 (до запитання 1)

I. Щодо типів декларацій

Приклад

Декларація «кандидата на посаду» була подана у січні 2020 року й охоплювала попередній звітний рік (2019 рік), а особу було призначено на посаду до 01 квітня 2020 року. Така особа має обов'язок подати декларацію «щорічна» за 2019 рік.

2. Яким є порядок подання декларацій кандидатами у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, на посади сільських, селищних, міських голів та особами, обраними депутатами Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатами місцевих рад, сільськими, селищними, міськими головами?

Суб'єктами декларування є депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови (абз. 15 ч. 1 ст. 1, п.п. «б» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону).

Особа, яка претендує на зайняття посади, зазначеної у п. 1, п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону, та особа, зазначена у п. 4 (крім осіб, які балотуються кандидатами у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад, на посади сільських, селищних, міських голів) ч. 1 ст. 3 Закону, до призначення або обрання на відповідну посаду подає в установленому Законом порядку декларацію за минулий рік (ч. 3 ст. 45 Закону).

Особа, обрана депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом місцевої ради, сільським, селищним, міським головою, подає декларацію «кандидата на посаду» впродовж 15 календарних днів з дня набуття повноважень відповідно депутата, сільського, селищного, міського голови (ч. 3 ст. 45 Закону).

Повноваження депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутата місцевої ради починаються з дня відкриття першої сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради (ч. 1 ст. 3 Закону України «Про статус депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим», ч. 2 ст. 4 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад»).

Повноваження новообраного сільського, селищного, міського голови починаються з моменту складення ним присяги відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» на пленарному засіданні відповідної сільської, селищної, міської ради, на якому відповідною територіальною виборчою комісією були оголошені рішення щодо його обрання та реєстрації (ч. 1 ст. 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Враховуючи зазначене вище:

1) особа, обрана депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом місцевої ради, подає декларацію «кандидата на посаду» за минулий рік упродовж 15 календарних днів з дня відкриття першої сесії Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради;

2) особа, обрана сільським, селищним, міським головою, подає декларацію «кандидата на посаду» за минулий рік упродовж 15 календарних днів з моменту складення нею присяги відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» на пленарному засіданні відповідної сільської, селищної, міської ради, на якому відповідною територіальною виборчою комісією були оголошені рішення щодо її обрання та реєстрації.

Якщо обрана особа незалежно від обставин уже подала декларацію за минулий рік (який передує року обрання) будь-якого типу, подання

I. Щодо типів декларацій

декларації «кандидата на посаду» не вимагається.

3. Порядок подання декларації особою, яка претендує на зайняття посади, для проведення спеціальної перевірки

Для проведення спеціальної перевірки використовується декларація, яка повністю охоплює попередній рік, – період з 01 січня по 31 грудня включно.

Особа, яка претендує на зайняття посади, яка передбачає зайняття відповідального або особливо відповідального становища, а також посади з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків, подає до Національного агентства в порядку, визначеному ч. 1 ст. 45 Закону, декларацію за минулий рік (ст.ст. 56, 57 Закону та Порядок проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 171).

Для проведення спеціальної перевірки можна подати одну з декларацій – «щорічна», «після звільнення», «кандидата на посаду».

Декларацію «перед звільненням» Національне агентство може використати для спеціальної перевірки, лише якщо вона охоплює період з 01 січня по 31 грудня включно.

Під час здійснення спеціальної перевірки Національне агентство перевірятиме декларацію за попередній рік, яка була подана останньою, без врахування її типу.

Якщо особа, яка перемогла у конкурсі, раніше не подавала декларацію за минулий рік, їй необхідно подати декларацію «кандидата на посаду».

У такій декларації потрібно вказати назву майбутнього місця роботи та майбутньої посади, у зв'язку з якою в особи виник обов'язок подати декларацію, тип і категорію посади, на яку вона претендує, інші статуси, які зазначаються, зважаючи на статус посади, на яку особа претендує (чи належить суб'єкт декларування до осіб, які займають відповідальне або особливо відповідальне становище, відповідно до ст. 56 Закону; чи належить його посада до таких, що пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, а також чи належить особа до публічних діячів).

4. Коли подають декларацію за минулий рік суб'єкти декларування, які не мали можливості до 01 квітня за місцем проходження військової служби подати декларацію у зв'язку з виконанням завдань в інтересах оборони України?

Відповідно до ч. 3 ст. 119 КЗпП України за працівниками, які:

- призовані на строкову військову службу;
- призовані на військову службу за призовом осіб офіцерського складу;
- призовані на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період;
- прийняті на військову службу за контрактом (у тому числі шляхом укладення нового контракту на проходження військової служби, під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення) зберігаються місце роботи, посада і середній заробіток.

Водночас відповідно до абз. 1 ч. 5 ст. 45 Закону дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється, зокрема, на військовослужбовців

I. Щодо типів декларацій

військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу.

В абз. 2 ч. 5 ст. 45 Закону визначено вичерпний перелік обставин (виконання завдань в інтересах оборони України під час дії особливого періоду, безпосередня участь у веденні воєнних (бойових) дій тощо), за яких військовослужбовці подають декларацію «щорічна» протягом 90 календарних днів з дня закінчення проходження військової служби.

Тобто зазначені особи не подають декларації за посадою, яка зберігається за ними (ураховуючи положення ч. 3 ст. 119 КЗпП України).

Після закінчення проходження військової служби такі особи зобов'язані подати декларацію за минулий рік до 01 квітня або протягом 90 календарних днів з дня закінчення проходження військової служби із зазначенням посади до призову на військову службу.

⚠ Мобілізовані або призвані на військову службу працівники Служби безпеки України подають декларації (див. відповіді на запитання 31, 32 цих Роз'яснень) у строк до 01 квітня року, наступного за звітним.

5. Про особливості припинення та поновлення діяльності військовослужбовцями

Днем припинення діяльності військовими посадовими особами є останній день виконання суб'єктом декларування організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій. Зміст адміністративно-господарських та організаційно-розпорядчих функцій (обов'язків) наведений у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

Приклад 1

Військовослужбовець обіймав штатну посаду, яка передбачала виконання організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, тому був суб'єктом декларування згідно із Законом.

Надалі з 02.06.2020 його було звільнено із вказаної посади та зараховано наказом по особовому складу в розпорядження посадової особи без визначення організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків або обов'язків з виконання завдань державного органу. Такий військовослужбовець не вважається уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування у розумінні Закону та відповідно до положень п.п. «г» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону.

Перебуваючи у розпорядженні відповідного командира, з урахуванням ч. 3 ст. 24 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу» військовослужбовця було виключено зі списків особового складу військової частини та з 07.07.2020 звільнено з військової служби.

Так, останнім днем здійснення діяльності таким військовослужбовцем є 01.06.2020, а не день його виключення зі списків особового складу військової частини та звільнення з військової служби – 07.07.2020.

Такий військовослужбовець зобов'язаний подати декларацію «перед звільненням» (абз. 1 ч. 2 ст. 45 Закону) протягом 20 робочих днів, починаючи з 02.06.2020, а надалі й декларацію «після звільнення» до 01.04.2021, крім випадків, коли така декларація не подається (додатково див. відповідь на запитання 1 цих Роз'яснень).

Приклад 2

Військовослужбовець не є суб'єктом декларування та перебуває у розпорядженні відповідного командира.

I. Щодо типів декларацій

Надалі військовослужбовця мають призначити на штатну посаду, яка передбачає виконання організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків, тому він має стати суб'єктом декларування.

У такому випадку перед призначенням на вказану посаду військовослужбовець зобов'язаний подати декларацію «кандидата на посаду» (абз. 1 ч. 3 ст. 45 Закону).

Приклад 3

Військовослужбовець обіймав штатну посаду та був суб'єктом декларування згідно із Законом.

Надалі його було звільнено із вказаної посади та зараховано наказом по особовому складу в розпорядження посадової особи, яка визначила для такого військовослужбовця обсяг організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків у відповідних документах кадрового характеру.

Враховуючи зазначене, військовослужбовець залишився суб'єктом декларування та не припинив здійснення діяльності. Так, він не має подавати декларацію «перед звільненням».

6. Чи потрібно подавати декларацію «щорічна» та декларацію «перед звільненням», якщо суб'єкт декларування звільняється до 01 квітня?

Якщо суб'єкт декларування звільняється або іншим чином припиняє відповідну діяльність до подання декларації «щорічна» за попередній рік (наприклад, з 15 січня 2021 року), то йому рекомендується:

1) подати спочатку декларацію «щорічна» за попередній рік (2020 рік);

2) подати після цього окрему декларацію за період з 01.01.2021 до 14.01.2021 включно (тобто період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями).

Це зумовлено тим, що у різні звітні періоди (2020 та 2021 роки) застосовуються різні розміри ПМ.

Якщо в особи упродовж звітного періоду були підстави для подання декларації «перед звільненням» декілька разів, кожна з них має бути подана за період, який не був охоплений раніше поданими деклараціями.

Приклад

Особа подала декларацію «перед звільненням» за період з 01.01.2020 по 01.03.2020, а потім була прийнята на іншу роботу, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, з якої була звільнена з 02.12.2020. Така особа зобов'язана подати декларацію «перед звільненням» за період з 02.03.2020 по 01.12.2020.

7. Чи подається декларація «перед звільненням», якщо нова посада (в одному або різних органах) також пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування?

Ні, не подається. У такому випадку вважається, що суб'єкт продовжує здійснювати діяльність.

У разі переведення суб'єкта декларування на іншу посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, декларація «перед звільненням» не подається.

Звільнення особи за переведенням або у разі, якщо особа стала переможцем конкурсу та через це звільнилася з посади в одному органі й упродовж 20 робочих днів прийнята на посаду, пов'язану з виконанням функцій держави

I. Щодо типів декларацій

або місцевого самоврядування, в іншому органі, не вважається припиненням діяльності, бо у такому випадку відбувається лише зміна посади або інших істотних умов праці. У таких ситуаціях обов'язку подати декларацію «перед звільненням» не виникає (див. Додаток 3).

▲ Якщо особа, яка одночасно обіймала дві посади, пов'язані із декларуванням, але протягом року звільнилася або іншим чином припинила перебувати на одній із таких посад, декларацію «перед звільненням» також не подає, оскільки вона продовжує обіймати посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування.

8. Чи потрібно подавати декларації «перед звільненням» та «після звільнення», якщо особа обіймала посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а потім була переведена в тому самому органі (без звільнення) на іншу посаду, яка не пов'язана з такою діяльністю?

Так, оскільки декларації «перед звільненням» та «після звільнення» подаються не у зв'язку зі звільненням особи, а через припинення нею діяльності, пов'язаної з виконанням

функцій держави або місцевого самоврядування.

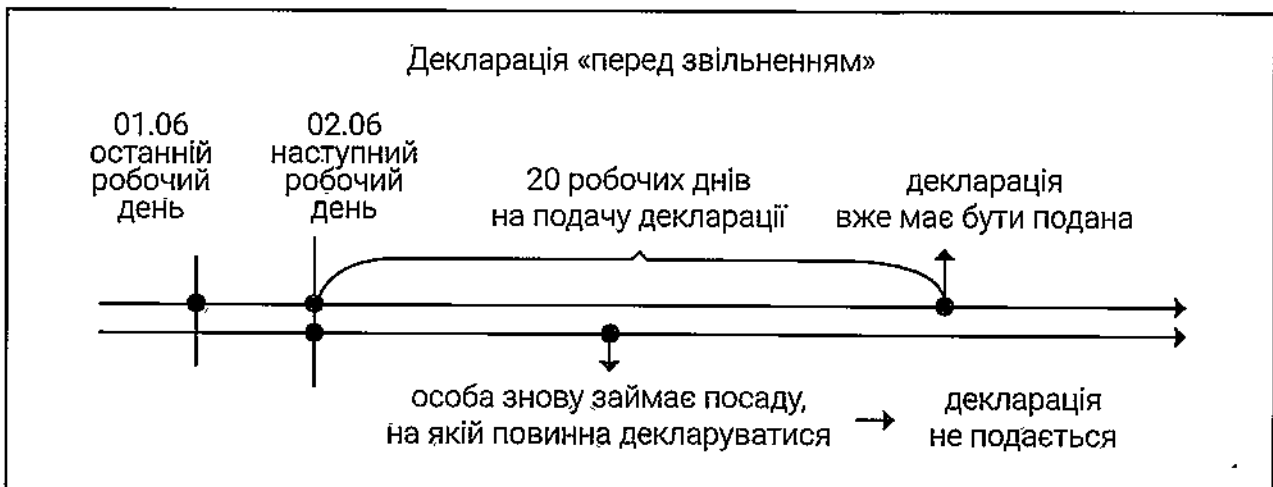
9. Чи потрібно подавати декларації «перед звільненням» та «після звільнення», якщо особа перестала бути суб'єктом декларування у зв'язку зі змінами, внесеними до Закону, чи у зв'язку зі зміною статусу юридичної особи публічного права на юридичну особу приватного права?

Ні, не потрібно, адже у цих випадках особа втрачає статус суб'єкта декларування і вимоги фінансового контролю більше не поширюються на неї, а отже, особа вже не повинна подавати декларації.

Приклад

Помічники суддів були суб'єктами декларування у період з 18.10.2019 (дата набрання чинності Законом України від 02.10.2019 № 140-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення ефективності інституційного механізму запобігання корупції», згідно з яким вони належать до суб'єктів декларування) по 23.10.2020 (до набрання чинності Законом України від 17.09.2020 № 912-IX «Про розвідку», відповідно до якого їх вилучено з числа таких суб'єктів). Так, у вказаний період

Додаток 3 (до запитання 7)

I. Щодо типів декларацій

на них поширювалися вимоги ст. 45 Закону щодо подачі декларацій.

З 24.10.2020 помічники суддів, а також особи, які звільнилися з цієї посади, не зобов'язані подавати декларації будь-якого типу.

10. Чи подається декларація «після звільнення», якщо суб'єкт декларування продовжує виконання функцій держави або місцевого самоврядування або знову розпочинає виконання таких функцій до 01 квітня наступного року?

Ні, декларація «після звільнення» не подається, якщо суб'єкт декларування до 01 квітня наступного року знов розпочинає відповідну діяльність і подає декларацію згідно з ч. 1 ст. 45 Закону («щорічну»).

Те саме правило діє у випадку, коли особа обіймала одночасно дві посади, що зумовлювали обов'язок подати декларацію, але протягом року звільнилася або іншим чином припинила перебувати на одній із таких посад.

11. Чи необхідно суб'єктам декларування, поновленим на роботі за рішенням суду, подавати декларації «щорічна» за час вимушеного прогулу?

Ні, суб'єкт декларування, поновлений на роботі за рішенням суду, не зобов'язаний подавати декларацію «щорічна» за час вимушеного прогулу.

Рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного на іншу роботу працівника, прийняте органом, який розглядає трудовий спір, підлягає негайному виконанню. Рішення вважається виконаним боржником з дня видання відповідно до законодавства про працю наказу або розпорядження

про поновлення стягувача на роботі та внесення відповідного запису до трудової книжки стягувача, після чого виконавець вносить постанову про закінчення виконавчого провадження (ст. 235 КЗпП України, ст. 65 Закону України «Про виконавче провадження»).

Так, особа, яку за рішенням суду поновлено на роботі та яка приступила відповідно до наказу (розпорядження) до фактичного здійснення діяльності, повинна в наступному році до 01 квітня подати декларацію «щорічна» за рік, у якому відбулось поновлення.

У разі якщо після поновлення на роботі особа звільнилася, вона має обов'язок подати декларації «перед звільненням» та «після звільнення». Декларація «перед звільненням» подається за період, коли така особа фактично виконувала функції держави або місцевого самоврядування.

12. Чи можна подати виправлену декларацію або іншим чином виправити інформацію, зазначену в декларації?

Так, виправлену декларацію можна подати упродовж 7 днів після подання декларації, але не більше 3 разів (ч. 4 ст. 45 Закону).

Для цього не треба звертатися до Національного агентства. Слід натиснути на кнопку «Подати виправлену декларацію», яка є активною упродовж відповідного строку в персональному електронному кабінеті суб'єкта декларування у полі поданої декларації.

Після спливу цього строку подати декларацію з достовірними відомостями (виправлену) можливо лише за результатами проведеної повної перевірки декларації Національним агентством.

I. Щодо типів декларацій

Попри це, якщо суб'єкт декларування виявив у декларації недостовірні відомості після семиденного строку, він може звернутися до Національного агентства через персональний електронний кабінет. Слід деталізовано описати виявлені неточності або помилки, пояснити причини зазначення недостовірних відомостей, додати підтвердні документи (за наявності).

13. Який порядок перевірки факту подання та своєчасності подання декларації?

Державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також юридичні особи публічного права зобов'язані перевіряти факт подання суб'єктами декларування, які в них працюють (працювали), декларацій та повідомляти Національне агентство про випадки неподання чи несвоечасного подання таких декларацій у визначеному ним порядку. Порядок здійснення такого контролю та порядок інформування Національного агентства про виявлені факти неподання або несвоечасного подання декларацій визначаються Національним агентством (ст. 51² Закону).

Якщо за результатами контролю встановлено, що суб'єкт декларування не подав декларацію, Національне агентство письмово повідомляє такого суб'єкта про факт неподання декларації, і суб'єкт декларування повинен протягом 10 календарних днів з дня отримання такого повідомлення подати декларацію в порядку, визначеному ч. 1 ст. 45 Закону.

Одночасно Національне агентство письмово повідомляє про факт неподання декларації керівника державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, їх апарату, юридичної особи публічного права, в якому працює відповідний суб'єкт декларування, та спеціально

уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції.

✎ За несвоечасне подання без поважних причин декларації передбачено адміністративну відповідальність за ст. 172⁶ КУпАП, а за умисне неподання декларації – кримінальну відповідальність за ст. 366³ КК України (див. відповідь на запитання 190 цих Роз'яснень).

II. ЩОДО СУБ'ЄКТІВ ДЕКЛАРУВАННЯ

14. Хто належить до службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище?

Перелік службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, визначений у примітці до ст. 51³ Закону. Так, під службовими особами, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, розуміються:

- 1) Президент України;
- 2) Прем'єр-міністр України, член Кабінету Міністрів України, перший заступник або заступник міністра;
- 3) член Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольного комітету України, Національної комісії зі стандартів державної мови;
- 4) Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України;
- 5) Голова Фонду державного майна України, його перший заступник або заступник;
- 6) член Центральної виборчої комісії;
- 7) член, інспектор Вищої ради правосуддя, член, інспектор Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 8) народний депутат України;
- 9) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Уповноважений із захисту державної мови;
- 10) Директор Національного антикорупційного бюро України, його перший заступник та заступник;
- 11) Голова Національного агентства з питань запобігання корупції та його заступники;
- 12) Генеральний прокурор, його перший заступник та заступник;
- 13) Голова Національного банку України, його перший заступник та заступник;
- 14) член Ради Національного банку України, Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його перший заступник та заступник;
- 15) Керівник Офісу Президента України, його перший заступник та заступник, Постійний Представник Президента України в Автономній Республіці Крим, його перший заступник та заступник, радник або помічник Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України;
- 16) особи, посади яких належать до посад державної служби категорії «А» або «Б», та особи, посади яких згідно з ч. 1 ст. 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» належать до 1 – 3 категорій;
- 17) судді, судді Конституційного Суду України;
- 18) прокурори, слідчі і дізнавачі;
- 19) керівники, заступники керівників державних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, їх апаратів та самостійних структурних підрозділів, керівники, заступники керівників державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, юрисдикція яких поширюється на територію однієї або кількох областей, Автономної Республіки Крим, міст Києва або Севастополя;
- 20) керівники державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, юрисдикція яких поширюється на територію одного або кількох районів, міста республіканського в Автономній Республіці Крим або обласного значення, району в місті, міста районного значення;
- 21) військові посадові особи вищого офіцерського складу.

II. Щодо суб'єктів декларування

Інформація про те, чи належить суб'єкт декларування до службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, зазначається станом на останній день звітного періоду.

15. Які посади належать до посад, пов'язаних з високим рівнем корупційних ризиків?

Перелік суб'єктів декларування, які займають посади, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків, затверджується Національним агентством (ч. 1 ст. 51³ Закону).

До таких посад належать посади (рішення Національного агентства від 17.06.2016 № 2 «Про затвердження переліку посад з високим та підвищеним рівнем корупційних ризиків», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.07.2016 за № 987/29117):

- 1) Керівника Офісу Президента України, його першого заступника та заступника;
- 2) керівників та заступників керівників структурних підрозділів у складі самостійних структурних підрозділів центрального апарату Національного банку України;
- 3) керівників та заступників керівників самостійних структурних підрозділів територіальних управлінь Державної судової адміністрації України;
- 4) керівників державних підприємств, установ, організацій, інших суб'єктів господарювання державної форми власності та їх заступників, призначення яких здійснюється державними органами;
- 5) державної служби, визначені структурою державних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, у разі недоцільності утворення структурних підрозділів;
- 6) в органах місцевого самоврядування:
 - 6.1) перших заступників, заступників міських (міст обласного, республіканського в Автономній

Республіці Крим, районного значення) голів, заступників сільських, селищних голів;

6.2) заступників голів районних, районних в містах рад;

6.3) секретарів міських (міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим, районного значення), сільських, селищних рад;

6.4) керуючих справами виконавчих комітетів міських (міст – обласних центрів та міста Сімферополя, міст обласного, республіканського в Автономній Республіці Крим значення) рад;

6.5) голів постійних комісій з питань бюджету обласних, Київської та Севастопольської міських рад (у разі, коли вони працюють у раді на постійній основі).

▲ Наведений перелік Національне агентство може змінювати.

16. Хто належить до національних публічних діячів?

У декларації зазначаються відомості про належність до національних публічних діячів відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (п. 1 ч. 1 ст. 46 Закону).

Національні публічні діячі – фізичні особи, які виконують або виконували в Україні визначні публічні функції, а саме (п. 37 ч. 1 ст. 1 Закону України від 06.12.2019 № 361-ІХ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»):

- 1) Президент України, Прем'єр-міністр України, члени Кабінету Міністрів України та їх заступники;

II. Щодо суб'єктів декларування

- 2) керівник постійно діючого допоміжного органу, утвореного Президентом України, його заступники;
- 3) керівник та заступники керівника Державного управління справами;
- 4) керівники апаратів (секретаріатів) державних органів, що не є державними службовцями, посади яких належать до категорії «А»;
- 5) Секретар та заступники Секретаря Ради національної безпеки і оборони України;
- 6) народні депутати України;
- 7) Голова та члени Правління Національного банку України, члени Ради Національного банку України;
- 8) голови та судді Конституційного Суду України, Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів;
- 9) члени Вищої ради правосуддя, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члени Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів;
- 10) Генеральний прокурор та його заступники;
- 11) Голова Служби безпеки України та його заступники;
- 12) Директор Національного антикорупційного бюро України та його заступники;
- 13) Директор Державного бюро розслідувань та його заступники;
- 14) Директор Бюро фінансових розслідувань та його заступники;
- 15) Голова та члени Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, Голова та члени Антимонопольного комітету України, Голова Національного агентства з питань запобігання корупції та його заступники, Голова та члени Рахункової палати, Голова та члени Центральної виборчої комісії, голови та члени інших державних колегіальних органів;
- 16) надзвичайні і повноважні послы;
- 17) начальник Генерального штабу – Головнокомандувач Збройних Сил України, командувачі Сухопутних

військ Збройних Сил України, Повітряних Сил Збройних Сил України, Військово-Морських Сил Збройних Сил України;

18) державні службовці, посади яких належать до категорії «А»;

19) керівники органів прокуратури, керівники обласних територіальних органів Служби безпеки України, голови та судді апеляційних судів;

20) керівники адміністративних, управлінських чи наглядових органів державних та казенних підприємств, господарських товариств, державна частка у статутному капіталі яких прямо чи опосередковано перевищує 50 відсотків;

21) члени керівних органів політичних партій.

При зазначенні інформації про належність до національних публічних діячів потрібно зважати на посаду, яку особа обіймає на останній день звітного періоду відповідної декларації.

17. Хто вважається «посадовими і службовими особами інших державних органів» відповідно до п.п. «и» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону?

У цілях визначення суб'єктів, на яких поширюється дія Закону (відповідно до п.п. «и» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону), під «посадовими та службовими особами інших державних органів» слід розуміти працівників державних органів, які здійснюють функції представників влади або обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій.

Так, адміністративно-господарські функції (обов'язки) – це обов'язки з управління або розпорядження державним, комунальним майном (установлення порядку його зберігання, переробки, реалізації забезпечення контролю за цими операціями тощо). Такі повноваження в різному обсязі є у начальників планово-господарських,

II. Щодо суб'єктів декларування

постачальницьких, фінансових відділів і служб, завідуючих складами, магазинами, майстернями, ательє, їхніх заступників, керівників відділів підприємств, відомчих ревізорів та контролерів тощо.

Організаційно-розпорядчі функції (обов'язки) – це обов'язки щодо здійснення керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, комунальних підприємств, установ, організацій, структурних підрозділів, їхні заступники, особи, які керують ділянками робіт.

Щодо інших працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування або технічні функції, то їх можна визнати посадовими чи службовими особами лише за умови, що разом із цими функціями вони виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки.

18. Хто вважається «посадовими особами юридичних осіб публічного права» відповідно до п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону?

При вирішенні питання належності осіб до посадових осіб юридичних осіб публічного права (відповідно до п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону) першочергово виникає питання розмежування статусу юридичних осіб публічного та приватного права (якщо статут, інший правовстановлюючий документ юридичної особи не містить чіткого визначення такого статусу).

Юридичні особи, залежно від порядку їх створення, поділяються на юридичних

осіб приватного права та юридичних осіб публічного права (ст. 81 ЦК України).

Держава, територіальні громади можуть створювати юридичні особи як публічного, так і приватного права (ст.ст. 167, 169 ЦК України).

З урахуванням положень ЦК України, ГК України, інших законів України можна сформулювати найбільш суттєві ознаки юридичної особи публічного права:

1) створення на підставі:

- розпорядчого акта Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування (абз. 3 ч. 2 ст. 81 ЦК України);
- у випадках, встановлених законом, – установчого документа (абз. 2 ч. 3 ст. 81 ЦК України);

2) визначення правового статусу ЦК України або окремим законом України (наприклад, розділ II Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», ст.ст. 10-11 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» тощо);

3) метою та основним видом діяльності юридичної особи є реалізація публічних функцій держави чи територіальної громади, які покладені на них Конституцією та законом України (наприклад ст. 10 Закону України «Про фермерське господарство», ст. 17 Закону України «Про вищу освіту» тощо);

4) допоміжний характер підприємницької діяльності до її основної діяльності.

▲ Юридичній особі публічного права не обов'язково мають бути притаманні усі зазначені ознаки.

Так, для з'ясування питання, чи належить та або інша юридична особа (об'єднання юридичних осіб) до юридичних осіб публічного

II. Щодо суб'єктів декларування

чи приватного права, необхідно аналізувати всю сукупність нормативно-правових актів та правовстановлюючих документів, які визначають правовий статус безпосередньо цієї юридичної особи (об'єднання).

Під посадовими особами юридичних осіб публічного права, насамперед комунальних та державних установ і підприємств, слід розуміти осіб, які мають повноваження здійснювати організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські функції.

У разі визначення посадових осіб на державних підприємствах слід брати до уваги положення ч. 3 ст. 65 ГК України. Так, посадовими особами підприємства є керівник, головний бухгалтер, члени наглядової ради (у разі її утворення), виконавчого органу та інших органів управління підприємств.

Визначальним при цьому є обсяг повноважень відповідного працівника. Наприклад, виконавчі директори, директори з окремих питань, директори департаментів, начальники відділів, служб, центрів, бюро, груп тощо та заступники керівників структурних підрозділів (у тому числі відокремлених, а також підрозділів у структурі таких відокремлених підрозділів) цих юридичних осіб безумовно наділені адміністративно-господарськими чи організаційно-розпорядчими функціями.

⚠ При визначенні того, чи є працівник юридичної особи публічного права посадовою особою, враховується обсяг та характер здійснюваних ним функцій. Тому навіть у разі невизначення працівника посадовою особою у статутних чи інших внутрішніх документах підприємства він може бути посадовою особою і бути суб'єктом декларування в розумінні Закону (з огляду на здійснювані ним адміністративно-господарські та організаційно-розпорядчі функції).

Зміст адміністративно-господарських та організаційно-розпорядчих функцій (обов'язків) наведений у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

19. Чи є посадові особи відокремлених структурних підрозділів юридичної особи публічного права суб'єктами декларування в розумінні п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону?

Так, посадові особи відокремлених структурних підрозділів юридичної особи публічного права є суб'єктами декларування.

Юридична особа може створювати філії та представництва (ст. 95 ЦК України).

Філією є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій.

Представництвом є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи.

Філії та представництва не є юридичними особами. Вони наділяються майном юридичної особи, що їх створила, і діють на підставі затвердженого нею положення.

Суб'єкти господарювання мають право відкривати свої філії, представництва, інші відокремлені підрозділи без створення юридичної особи (ч. 6 ст. 55 ГК України).

Враховуючи зазначене, відокремлений підрозділ юридичної особи створюється з метою здійснення всіх або частини її функцій, представлення її інтересів, а тому посадові особи такого відокремленого підрозділу є суб'єктами декларування.

II. Щодо суб'єктів декларування

Детальніше про поняття «посадова особа юридичної особи публічного права» відповідно до п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону наведено у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

20. Чи стає особа суб'єктом декларування у разі тимчасового виконання обов'язків службової чи посадової особи (організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов'язків)?

У цілях визначення суб'єктів декларування, згідно із Законом, слід застосовувати вужче тлумачення і вважати службовими, посадовими особами (суб'єктами декларування) лише тих працівників, на яких покладено відповідні обов'язки на постійній основі.

Наприклад, наявність у посадовій інструкції працівника (спеціаліста, головного спеціаліста тощо) положення про те, що він може виконувати певні додаткові організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські обов'язки на час відсутності керівника структурного підрозділу, не є достатньою для того, щоб вважати його посадовою/службовою особою, яка є суб'єктом декларування. Цей висновок не змінюється навіть у випадку призначення працівника тимчасовим виконувачем обов'язків на посаді у зв'язку з відсутністю його колеги, який займає зазначену посаду і за яким зберігається робоче місце та посада (відпустка по догляду за дитиною, відрядження, перебування на лікарняному тощо). Адже виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника чи керівника – це заміна (яка визначається як суміщення посад) працівника, відсутнього через відпустку, тимчасову непрацездатність, відрядження та з інших причин, коли відповідно до чинного законодавства за ним зберігається місце роботи й посада.

Водночас зовсім інші правові наслідки має призначення працівника виконувачем обов'язків на вакантній посаді (вакантною є посада, зазначена у штатному розписі відповідного органу, організації, установи або підприємства, на яку не укладено договір). У такому випадку вважається, що працівник призначений виконувачем обов'язків. При цьому, враховуючи те, що визначення певного строку в трудовому договорі (контракті) під час призначення працівника виконувачем обов'язків на вакантній посаді не має юридичного значення для здійснення правового регулювання цих правовідносин, така особа вважається суб'єктом декларування в розумінні ст.ст. 3, 45 Закону.

21. Чи належать до суб'єктів декларування особи, які входять до складу наглядової ради банку, придбаного державою відповідно до ст. 41¹ Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»?

Так, особи, які входять до складу наглядової ради господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, є суб'єктами декларування (абз. 15 ч. 1 ст. 1, п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону).

22. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій не поширюється обов'язок подання декларацій та інші заходи фінансового контролю?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність у сферах (ч. 5 ст. 45 Закону):

- соціального обслуговування населення;

II. Щодо суб'єктів декларування

- соціальної та професійної реабілітації осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю;
- соціального захисту ветеранів війни та учасників антитерористичної операції, здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі й стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях;
- охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня);
- освіти (крім керівників вищих навчальних закладів та їх заступників);
- науки (крім президентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, перших віце-президентів, віце-президентів та головних учених секретарів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, інших членів Президії Національної академії наук України та президій національних галузевих академій наук, обраних загальними зборами Національної академії наук України та національних галузевих академій наук відповідно, керівників науково-дослідних інститутів та інших наукових установ);
- культури;
- мистецтв;
- відновлення та збереження національної пам'яті;
- фізичної культури;
- спорту;
- національно-патріотичного виховання.

Крім того, вимоги фінансового контролю не поширюються (ч. 5 ст. 45 Закону) також на:

- військовослужбовців військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період;

- військовослужбовців військової служби за призовом осіб офіцерського складу;
- військових посадових осіб з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу;
- військовослужбовців військової служби за контрактом осіб сержантського і старшинського складу;
- військовослужбовців молодшого офіцерського складу військової служби за контрактом;
- осіб офіцерського складу, крім військовослужбовців, які проходять військову службу у військових комісаріатах.

Зазначені у ч. 5 ст. 45 Закону особи звільняються від обов'язку подання декларації за умови неперешкоди на інших посадах, визначених у п. 1, п.п. «а» п. 2 ч. 3 Закону.

23. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють діяльність у сфері соціального обслуговування населення, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність, зокрема, у сфері соціального обслуговування населення (ч. 5 ст. 45 Закону).

Соціальні послуги визначені як дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сімей, які в них перебувають (п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про соціальні послуги» (далі – Закон № 2671-VIII)).

II. Щодо суб'єктів декларування

Соціальні послуги поділяються на послуги, спрямовані на (ч. 1 ст. 16 Закону № 2671-VIII):

1) соціальну профілактику – запобігання виникненню складних життєвих обставин та/або потраплянню особи/сім'ї в такі обставини;

2) соціальну підтримку – сприяння подоланню особою/сім'єю складних життєвих обставин;

3) соціальне обслуговування – мінімізацію для особи/сім'ї негативних наслідків складних життєвих обставин, підтримку їх життєдіяльності, соціального статусу та включення у громаду.

Згідно зі ст.ст. 1, 8 Закону № 2671-VIII суб'єктами системи надання соціальних послуг є, зокрема, надавачі соціальних послуг.

Надавачі соціальних послуг – юридичні та фізичні особи, фізичні особи – підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Порядок формування, ведення та доступу до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг затверджує Кабінет Міністрів України (ч. 11 ст. 15 Закону № 2671-VIII).

Водночас відповідно до пп. 2 – 4 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії), до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг вносяться ті надавачі, діяльність яких відповідає цим критеріям.

Для надавачів соціальних послуг встановлюються загальні та спеціальні критерії діяльності, при цьому загальних критеріїв зобов'язані дотримуватися у своїй діяльності всі надавачі соціальних послуг.

Загальними критеріями діяльності надавачів соціальних послуг є, зокрема, наявність установчих та інших документів, якими визначено перелік соціальних послуг, що відповідає класифікатору соціальних послуг, затвердженому Міністерством соціальної політики України, категорії осіб, яким надаються такі послуги, що підтверджується засвідченою в установленому порядку копією установчих та інших документів, випискою з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Класифікатор соціальних послуг затверджений наказом Міністерства соціальної політики України від 23.06.2020 № 429 (далі – Класифікатор).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються, зокрема, на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права, яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

1) мають статус закладу, установи чи організації;

2) є надавачами соціальних послуг, спрямованих саме на соціальне обслуговування;

3) відповідають передбаченим чинним законодавством загальним критеріям діяльності надавачів соціальних послуг (у тому числі щодо наявності установчих та інших документів, якими визначено перелік соціальних послуг, що відповідає Класифікатору, та категорії осіб, яким надаються такі послуги);

4) діяльність у сфері соціального обслуговування для них є основною.

II. Щодо суб'єктів декларування

24. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері освіти, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність, зокрема, у сфері освіти (крім керівників вищих навчальних закладів та їх заступників) (ч. 5 ст. 45 Закону).

Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті (п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту»).

Суб'єкт освітньої діяльності – це фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація), що провадить освітню діяльність (п. 27 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту»).

Своєю чергою освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей (п. 16 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту»).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права (крім керівників вищих навчальних закладів та їх заступників), яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

1) мають статус закладу, установи чи організації;

2) провадять освітню діяльність, тобто організують, забезпечують та реалізують систему заходів, спрямованих на розвиток особистості

шляхом формування та застосування її компетентностей;

3) така діяльність для них є основною.

25. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері культури, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність, зокрема, у сфері культури (ч. 5 ст. 45 Закону).

Заклад культури – юридична особа, основною діяльністю якої є діяльність у сфері культури, або структурний підрозділ юридичної особи, функції якого полягають у провадженні діяльності у сфері культури (п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»).

Діяльність у сфері культури (культурна діяльність) – творча, господарська, наукова, бібліотечна, інформаційна, музейна, освітня, культурно-дозвіллова та розважальна діяльність, спрямована на створення, тиражування, розповсюдження, демонстрування, популяризацію, збереження і використання культурних благ та культурних цінностей для задоволення культурних потреб громадян (п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»).

Культурні блага – це товари та послуги, що виробляються в процесі провадження діяльності у сфері культури для задоволення культурних потреб громадян (книжки, художні альбоми, аудіовізуальні твори та їх демонстрування, аудіопродукція (музичні звукозаписи), твори та документи на новітніх носіях інформації, вироби художніх промислів, театральні та циркові вистави, концерти, культурно-

II. Щодо суб'єктів декларування

освітні послуги тощо) (п. 8 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»).

Культурні цінності – це об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичнє, етнографічнє та науковє значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України (перелік видів культурних цінностей наведений у ст. 1 Закону України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей»).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права, яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

1) мають статус закладу, установи чи організації;

2) здійснюють діяльність у сфері культури (в розумінні п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про культуру»);

3) така діяльність для них є основною.

26. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері фізичної культури, спорту, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність, зокрема, у сфері фізичної культури, спорту (ч. 5 ст. 45 Закону).

Частиною 1 ст. 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» визначено такі терміни:

- фізична культура – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення

рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя;

- спорт – діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на виявлення та уніфіковане порівняння досягнень людей у фізичній, інтелектуальній та іншій підготовленостях шляхом проведення спортивних змагань та відповідної підготовки до них;
- спортивна діяльність – заходи, що здійснюються суб'єктами сфери фізичної культури і спорту для розвитку спорту;
- суб'єкти сфери фізичної культури і спорту – фізичні або юридичні особи, які здійснюють свою діяльність з метою розвитку фізичної культури і спорту. Суб'єктами сфери фізичної культури і спорту є: фізичні особи, які займаються фізичною культурою і спортом, у тому числі спортсмени; фахівці сфери фізичної культури і спорту; заклади фізичної культури і спорту; відповідні органи влади;
- заклад фізичної культури і спорту – юридична особа, що забезпечує розвиток фізичної культури і спорту шляхом, зокрема, надання фізкультурно-спортивних послуг. Зкладами фізичної культури і спорту, зокрема, є: спортивні клуби, дитячо-юнацькі спортивні школи, заклади спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання, школи вищої спортивної майстерності, центри олімпійської підготовки, центри студентського спорту закладів вищої освіти, фізкультурно-оздоровчі заклади, центри фізичного здоров'я населення, центри фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю.

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права, яким

II. Щодо суб'єктів декларування

притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- 1) мають статус закладу, установи чи організації;
- 2) здійснюють свою діяльність з метою розвитку фізичної культури і спорту (є суб'єктом фізичної культури і спорту в розумінні Закону України «Про фізичну культуру і спорт»);
- 3) така діяльність для них є основною.

27. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері науки, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність, зокрема, у сфері науки (крім президентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, перших віце-президентів, віце-президентів та головних учених секретарів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, інших членів Президії Національної академії наук України та президій національних галузевих академій наук, обраних загальними зборами Національної академії наук України та національних галузевих академій наук відповідно, керівників науково-дослідних інститутів та інших наукових установ) (ч. 5 ст. 45 Закону).

Суб'єктами наукової і науково-технічної діяльності є, зокрема, наукові установи (ч. 1 ст. 4 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

До наукових (науково-дослідних, науково-технологічних, науково-технічних, науково-практичних) установ належать юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, утворені в установленому

законодавством порядку, для яких наукова та (або) науково-технічна діяльність є основною (ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Наукова діяльність – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження (п. 12 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Фундаментальні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання нових знань про закономірності організації та розвитку природи, суспільства, людини, їх взаємозв'язків; результатом фундаментальних наукових досліджень є гіпотези, теорії, нові методи пізнання, відкриття законів природи, невідомих раніше явищ і властивостей матерії, виявлення закономірностей розвитку суспільства тощо, які не орієнтовані на безпосереднє практичне використання у сфері економіки (п. 33 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Прикладні наукові дослідження – теоретичні та експериментальні наукові дослідження, спрямовані на одержання і використання нових знань для практичних цілей; результатом прикладних наукових досліджень є нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних та суспільних завдань (п. 30 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Науково-технічна діяльність – наукова діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань для розв'язання технологічних, інженерних, економічних, соціальних та гуманітарних

II. Щодо суб'єктів декларування

проблем, основними видами якої є прикладні наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки (п. 2б ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права, яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- 1) мають статус закладу, установи чи організації;
- 2) є суб'єктом наукової, науково-технічної діяльності (в розумінні Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»);
- 3) така діяльність для них є основною.

28. На яких посадових осіб закладів, установ та організацій, що здійснюють діяльність у сфері охорони здоров'я, не поширюється дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону?

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність, зокрема, у сфері охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня) (ч. 5 ст. 45 Закону).

Охорона здоров'я – система заходів, що здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами, закладами охорони здоров'я, фізичними особами – підприємцями, які зареєстровані в установленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики,

медичними та фармацевтичними працівниками, громадськими об'єднаннями і громадянами з метою збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя (ч. 1 ст. 3 Основ законодавства України про охорону здоров'я, далі – Основи).

Заклад охорони здоров'я – юридична особа будь-якої форми власності та організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечує медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників (абз. 3 ч. 1 ст. 1 Основ).

Медичне обслуговування – діяльність закладів охорони здоров'я та фізичних осіб – підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію в установленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою, але безпосередньо пов'язана з її наданням (абз. 6 ч. 1 ст. 1 Основ).

Своєю чергою медична допомога – діяльність професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами (абз. 4 ч. 1 ст. 1 Основ).

Зважаючи на викладене, норми Закону щодо фінансового контролю не поширюються на посадових осіб тих юридичних осіб публічного права (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня), яким притаманні такі ознаки в сукупності (одночасно):

- 1) мають статус закладу, установи чи організації;

II. Щодо суб'єктів декларування

2) здійснюють діяльність, спрямовану на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами (тобто надають медичну допомогу);

3) така діяльність для них є основною;

4) зареєстровані та одержали в установленому законом порядку ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

29. Чи повинні подавати декларації посадові особи комунальних некомерційних підприємств, які здійснюють свою основну діяльність у сфері охорони здоров'я?

Тільки керівники закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня зобов'язані подавати декларації. Інші посадові особи таких підприємств не мають подавати декларації.

Дія Закону поширюється, зокрема, на посадових осіб юридичних осіб публічного права, які не зазначені у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону (п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону).

Дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону (у якому йдеться про подання декларацій) не поширюється на посадових осіб закладів, установ та організацій, які здійснюють основну діяльність, зокрема, у сфері охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня) (ч. 5 ст. 45 Закону).

Попри те, що ч. 5 ст. 45 Закону прямо не виключає з переліку осіб, які подають

декларації, посадових осіб підприємств, до закладів охорони здоров'я належать юридичні особи будь-якої форми власності та організаційно-правової форми, що забезпечують медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників (абз. 3 ч. 1 ст. 3 Основ).

За організаційно-правовою формою заклади охорони здоров'я комунальної власності можуть утворюватися та функціонувати як комунальні некомерційні підприємства або комунальні установи, а їхніми керівниками є особи, призначені на посаду уповноваженим виконавчим органом управління власника закладу охорони здоров'я на конкурсній основі шляхом укладення з ними контракту (ст. 16 Основ).

Враховуючи викладене, на посадових осіб комунальних некомерційних підприємств, які утворені внаслідок реформування закладів охорони здоров'я (крім керівників закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва та Севастополя) рівня), не поширюється дія Закону в частині обов'язку декларування.

30. Хто з числа військовослужбовців (крім винятків, зазначених у запитанні 31 цих Роз'яснень) є суб'єктами декларування?

Суб'єктами декларування є військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань (абз. 15 ч. 1 ст. 1 та п.п. «г» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону).

Військові посадові особи – це військовослужбовці, які обіймають штатні посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих

II. Щодо суб'єктів декларування

чи адміністративно-господарських обов'язків, або які спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків згідно із законодавством (ч. 12 ст. 6 Закону України «Про військовий обов'язок та військову службу»).

Зміст адміністративно-господарських та організаційно-розпорядчих функцій (обов'язків) наведений у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

Так, адміністративно-господарські функції (обов'язки) в різному обсязі виконують начальники планово-господарських, постачальницьких, фінансових відділів і служб, завідувачі складів, їхні заступники, керівники відділів підприємств, відомчі ревізори та контролери тощо.

Організаційно-розпорядчі функції (обов'язки) виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, комунальних підприємств, установ або організацій, структурних підрозділів, їхні заступники, особи, які керують ділянками робіт.

Отже, суб'єктами декларування є військовослужбовці, які:

1) обіймають штатні посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків;

2) спеціально уповноважені на виконання таких обов'язків згідно із законодавством.

При цьому військове звання не має значення (крім винятків із числа суб'єктів декларування, які зазначені у відповіді на запитання 31 цих Роз'яснень).

▲ Військовослужбовець, який перебуває у розпорядженні відповідного командира та не обіймає штатної посади, може бути суб'єктом декларування, лише

якщо на нього покладено організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов'язки, визначені для нього цим командиром (такі обов'язки повинні закріплюватися у відповідному документі).

Для визначення суб'єктів декларування з-поміж військовослужбовців Служби безпеки України та військових прокурорів, зазначених у п.п. «е» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону, встановлені окремі правила, про які вказано у відповіді на запитання 32 цих Роз'яснень.

31. На кого з числа військовослужбовців не поширюються вимоги фінансового контролю?

Не повинні подавати декларації (п.п. «г» п. 1 ч. 1 ст. 3, абз. 1 ч. 5 ст. 45 Закону):

- 1) військовослужбовці військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період;
- 2) військовослужбовці військової служби за призовом осіб офіцерського складу;
- 3) військові посадові особи з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу;
- 4) військові посадові особи з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб сержантського і старшинського складу;
- 5) військовослужбовці молодшого офіцерського складу військової служби за контрактом осіб офіцерського складу;
- 6) військовослужбовці строкової військової служби;
- 7) курсанти вищих військових навчальних закладів;
- 8) курсанти вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути;

II. Щодо суб'єктів декларування

9) курсанти факультетів, кафедр та відділень військової підготовки.

▲ Винятки, зазначені у п.п. 1 – 5 цього пункту, не поширюються на військовослужбовців, які проходять військову службу у військових комісаріатах. Тобто якщо військова посадова особа з числа військовослужбовців військової служби за контрактом осіб рядового складу проходить військову службу у військовому комісаріаті, – їй необхідно подати декларацію (абз. 1 ч. 5 ст. 45 Закону).

32. Кого вважають «посадовими і службовими особами» Служби безпеки України відповідно до п.п. «е» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону?

Кадри Служби безпеки України складають: співробітники-військовослужбовці, працівники, які уклали трудовий договір із Службою безпеки України, а також військовослужбовці строкової служби (ч. 1 ст. 19 Закону України «Про Службу безпеки України»).

Для цілей декларування «посадовими та службовими особами» Служби безпеки України є особи, які:

- здійснюють функції представників влади, тобто виконання завдань та обов'язків, визначених у ст.ст. 2, 24 Закону України «Про Службу безпеки України»;
- обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій.

Зміст адміністративно-господарських та організаційно-розпорядчих функцій (обов'язків) наведено у відповіді на запитання 17 цих Роз'яснень.

Інші працівники, які виконують функції з обслуговування або технічні функції,

можуть визнаватися посадовими чи службовими особами лише за умови, що разом із цими функціями вони виконують організаційно-розпорядчі або адміністративно-господарські функції.

При визначенні таких працівників слід керуватися Критеріями визначення переліку посад працівників державних органів, які виконують функції з обслуговування, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 № 271.

▲ Співробітники Служби безпеки України зобов'язані подавати щороку до 01 квітня декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, відповідно до Закону, а також дотримуватися інших вимог фінансового контролю, передбачених Законом (ч. 7 ст. 19 Закону України «Про Службу безпеки України»). Однак суб'єктами, на яких поширюється дія Закону, є тільки ті кадри Служби безпеки України, які здійснюють функції представників влади або обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій.

На кого з числа військовослужбовців не поширюються вимоги фінансового контролю – відповідь наведена у запитанні 31 цих Роз'яснень.

33. Чи потрібно подавати декларації військовим посадовим особам, які проходять службу у закладах, установах та організаціях, що здійснюють основну діяльність у сфері охорони здоров'я, освіти чи науки?

Ні, крім осіб, які є керівниками закладів охорони здоров'я центрального, обласного, районного, міського (міст обласного значення, міст Києва

II. Щодо суб'єктів декларування

та Севастополя) рівня, керівниками вищих навчальних закладів та їхніми заступниками, керівниками науково-дослідних інститутів та інших наукових установ (ч. 5 ст. 45 Закону).

34. Чи поширюється обов'язок подання декларацій та інші заходи фінансового контролю на іноземців-нерезидентів, які входять як незалежні члени до складу наглядової ради державного банку, державного підприємства, державної організації, що має на меті одержання прибутку, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі?

Ні, дія розділу VII «Фінансовий контроль» Закону не поширюється на іноземців-нерезидентів, які входять як незалежні члени до складу наглядової ради державного банку, державного підприємства, державної організації, що має на меті одержання прибутку, господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі (ч. 6 ст. 45 Закону).

35. Чи належать нотаріуси (державні та приватні) до суб'єктів декларування?

Ні, нотаріуси (державні та приватні) не належать до суб'єктів декларування та декларації не подають.

Особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги, зокрема нотаріуси, не є суб'єктами декларування (абз. 15 ч. 1 ст. 1, п.п. «б» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону).

Водночас нотаріуси є суб'єктами, на яких поширюється дія Закону, зокрема вимоги та обмеження, передбачені ст.ст. 22, 23, 28 Закону (обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища, обмеження щодо одержання подарунків, вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів).

36. Чи є члени виборчих комісій суб'єктами декларування?

Члени Центральної виборчої комісії є суб'єктами декларування (абз. 15 ч. 1 ст. 1, п.п. «ж» п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону).

Члени окружних виборчих комісій і територіальних виборчих комісій не є суб'єктами декларування (ч. 7 ст. 38 Виборчого кодексу України). Голова, заступник голови, секретар ОВК, ТВК не можуть вважатися посадовими особами юридичних осіб публічного права в розумінні Закону.

Так, суб'єктами, на яких поширюється дія Закону, є, зокрема, посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону (п.п. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону).

Однак дільничні виборчі комісії не є юридичними особами (ч. 7 ст. 33 Виборчого кодексу України), а тому члени таких комісій не є суб'єктами декларування відповідно до Закону.

Окружні виборчі комісії та територіальні виборчі комісії є юридичними особами публічного права. При цьому територіальні виборчі комісії є постійно діючими органами (ч. 8 ст. 33 Виборчого кодексу України). Водночас формування складу територіальних виборчих комісій здійснюється щоразу під час організації місцевих виборів (ст.ст. 203, 208 Виборчого кодексу України). Тому члени таких комісій здійснюють відповідну діяльність на тимчасовій основі.